

'Wildernisvlees is voor ons een restproduct'

INTRO: Vee houden als herten en reeën. Stichting Ark streeft naar verwildering. Nederlands vee is te zwak, Frans vee te veel doorgefokt, vindt rentmeester en bedrijfsleider Frank Maasland.

AUTEUR: Hans Siemes

TEKST:

Zo'n 500 stuks vleesvee heeft de Stichting Ark in natuurterreinen onder beheer. Ze lopen er niet voor het vlees, voor de melk of voor de verkoop, maar voor begrazing en onderzoek. In de gebieden moeten de runderen zichzelf zien te redden. „We willen naar een ras dat zelfstandig kan leven, net als herten en reeën“, legt rentmeester Frank Maasland uit. Het liefst bemoeit Ark zich helemaal niet met de dieren. „Maar de wet schrijft zorgplicht voor. We hebben de ethische lat hoog liggen. We moeten goed op de dieren letten en dat doen we.“ Ark wil begraasde natuur, zoals die er in het verleden geweest moet zijn. „In feite zijn we onderzoekers, die in de praktijk natuurlijke processen willen toepassen. Hoe leefde het vee vroeger in het wild? Hoe gedroeg het zich? Niemand die het weet. Hoe ziet begraasde natuur er uit? Dat willen we weten.“

Terug naar het verleden. Past oer-natuur in Nederland wel in een tijd met auto's, computers en zo'n bevolkingsdichtheid?

„Heel Nederland zo'n natuur is een utopie. We willen niet terug naar de berenvellen. We willen ook niet terug naar het verleden. Ik rij zelf ook auto. We doen mee in deze moderne wereld. Daarin is ook plek voor natuur zoals wij die willen, naast landgoederen, een polder, of veehouderij. Bezoekers in onze gebieden zijn enthousiast. In de Millingerwaard komen per jaar enkele honderdduizenden bezoekers. Vroeger waren er drie boeren in dat gebied. Nu is er werk voor 40 mensen met campings, horeca, excursies.“

Waarom geen Nederlands rundvee in de terreinen, maar Galloways en Schotse Hooglanders?

„We hebben gezocht naar een gehard ras dat goed zelfredzaam is in de natuur en dat ook publieksvriendelijk is. We willen bezoekers in de terreinen. Toen we startten, waren de Galloways en later de Schotse Hooglanders het meest geschikt om ons doel te bereiken. Ze doen het perfect. We hebben nu meer Galloways dan in Engeland, Schotland en Ierland, waar ze door mkz tot een zeldzaam ras zijn geworden.“

MRIJ, blaarkoppen, Fries Hollandse runderen, Lakenvelders noem maar op, die zijn toch ook geschikt?

„Het zijn doorgefokte beesten. Daar kunnen we niets mee. Beenwerk en klauwen zijn niet sterk genoeg. Ze hebben veel te grote uiers. Die blijven aan de braamstruiken hangen. Ze zijn waarschijnlijk ook niet hard genoeg om zich alleen te redden. Het enige Nederlandse ras waar we naar kijken zijn de brandrode runderen. Die zijn onvoldoende sterk en de genetische basis is te smal. Je hebt zo inteelt. Daarom kruisen we de Brandrode nu met de Franse Saler. Daar moeten kruisingen uit voortkomen die zich zelfstandig kunnen redden.“

Wat is er mis met andere Franse rassen?

„Te veel doorgefokt. In sommige rassen zit de dikbilfactor, of je kunt er zoals Limousins niets mee bij het publiek. Wij moeten beesten die zo min mogelijk door de mens beïnvloed zijn. We hebben niets met melkgift of met vleesvee. Met alle respect, voor ons is vlees een restproduct. Het gaat ons om de verwildering en begrazing.“

Het vlees wordt wel verkocht als wildernisvlees. Er is nu zelfs een nieuwsbrief om het aan te prijzen.

„Het gaat ons niet om de vleesverkoop. Daar richten we ons niet op en daar slachten we ook geen dieren voor. Door de aanwas van circa 170 kalveren per jaar krijgen we meer dieren dan we op onze terreinen kunnen houden. Als eerste proberen we - onder dezelfde condities - dieren te plaatsen in andere natuurterreinen in Nederland en het buitenland. We proberen ze als sociale groepen te verplaatsen en moeder-dochterlijnen in stand te houden.“

Dan blijven er toch nog zo'n 40 dieren over, waarvoor we geen plek kunnen vinden. Die slachten we. Het vlees verkopen we. Het kan niet anders."

In de natuur zorgen kuddes er zelf voor dat ze niet te groot worden. De zwakken vallen af.

„Het is een overweging. De dieren worden bij ons geboren, ze zouden ook het recht moeten hebben om in de natuur te mogen sterven. Dat is voor ons publiek toch een stap te ver. De wet verbiedt het ons ook. We moeten fatsoenlijk voor de dieren zorgen. Van de dieren die bij ons geslacht worden, kun je in ieder geval zeggen, dat ze een superleven hebben gehad."

Met vleesverkoop doet Ark vleesveehouders concurrentie aan, al stellen 40 dieren weinig voor.

„Je zegt het. Het gaat wel groeien, want als je terreinen toenemen, komen er meer dieren. We moeten ook onze eigen broek ophouden. We krijgen geld uit liefdadigheidsfondsen. We moeten laten zien dat we daar goed mee omgaan."

Waarom schakelt de stichting geen 'gewone' vleesveehouders in?

„Dat doen we wel. We hebben mensen die toezicht houden op de veestapel. Dat zijn veelal boeren, die al hun hele leven met vee bezig zijn. Het is voor hen een goedbetaalde hobby. Vaak zijn het veehouders die met hun bedrijf zijn gestopt. Ze hebben afstand genomen van de huidige veehouderij. Ze houden de dieren in de gaten. Minstens twee tot drie keer per week is er toezicht op de dieren."

Worden ze aan hun lot overgelaten?

„Nee. Ze moeten zich wel zoveel mogelijk zelf redden, maar wij hebben zorgplicht. Bijvoeren doen we alleen als het echt nodig is. Ze krijgen in principe geen medicatie of antibiotica. Als we moeten dokteren zijn ze niet geschikt voor de natuur. Als het niet goed gaat met de dieren, gaan ze naar de slager. Het kan ook zijn dat we wel medicijnen moeten gebruiken. Achter zo'n beest komt dan een kruisje. Die mag niet voor wildernisvlees worden geslacht."

Ark incasseert de premies voor zoogkoeien en stieren. Die premies zijn er als compensatie voor daling van vleesprijzen, niet voor natuur.

„Het was een discussie binnen Ark of we de premies wel moesten nemen. Waar wij mee bezig zijn is toch een andere tak van sport dan landbouw. We gebruiken weliswaar runderen, maar voor andere doeleinden. We hebben toch besloten om de premies te incasseren. Het is een enorme smak geld die je in de schoot geworpen krijgt. Dat kunnen we goed gebruiken. We zijn er maar heel pragmatisch mee omgegaan. Net als met wildernisvlees. We zijn praktisch. Misschien denkt menigeen dat we idealisten zijn met het hoofd in de hemel, maar we staan ook met de poten in de klei."

Kader bij artikel:

Stichting voor natuurontwikkeling

De Stichting Ark is 15 jaar geleden opgericht door het Wereld Natuurfonds en door Stroming, een bureau voor natuurlijke processen. Doel van de stichting is natuurontwikkeling te stimuleren door het opzetten en beheren van voorbeeldgebieden, voorlichting en educatie en toegepast onderzoek. Dat laatste omdat van wilde runderen, waar de stichting mee werkt, nauwelijks iets bekend is. De stichting stelt nu na onderzoek dat een rund in de uiterwaarden ongeveer 4 hectare nodig heeft om zich te kunnen redden. De natuurlijke norm is dus 0,25 gve per hectare. Verder blijkt dat koeien in de rijkere delen lopen, stieren in de minder rijke delen. In een kudde vermijden de dieren inteelt via partnerkeus en doen ze aan zelfmedicatie. Meer info over de stichting: www.arknature.org.

Kader bij artikel:

Profiel

Naam: Frank Maasland (40).

Functie: Rentmeester/bedrijfsleider voor kuddes en terreinbeheer bij de Stichting Ark. De stichting beheert in Nederland 40 gebieden met krap 1.000 dieren; de helft Konik-paarden, de andere helft Galloways en Schotse Hooglanders. Er is een kruisingsexperiment van Brandrode- runderen en Salers.